

“A Colòmbia el conflicte s’acabarà de pur cansament”

Poc abans de les eleccions al seu país i després de la matança de Bellavista, on moriren 117 persones, l'artista colombià Fernando Botero (Medellín, 1932) va rebre EL TEMPS al seu estudi de París. El pintor i escultor més universal de Colòmbia aprofita els últims dies a la capital francesa per preparar noves exposicions. Després viatjarà a Itàlia, EUA i Montecarlo, on continuarà modelant formes voluminoses.

Vostè viu Colòmbia des de la distància...

—Doncs sí. Llegeixo a internet el diari *El Colombiano* tots els dies, llegeixo *Le Monde*, el *Herald Tribune*. I els meus amics em parlen de la situació. El que passa a Colòmbia no té nom. Segresten 3.000 persones anualment. Jo hi passava almenys dos mesos a l'any, hi tinc un estudi que m'agradava molt. Però, per la situació política i la inseguretat, vaig haver d'abandonar la casa i no hi he tornat en anys. Ara vaig a Bogotà o a Medellín i m'hi estic pocs dies, perquè hi ha un risc real que et segrestin.

—Hi ha alguna recepta per canviar la situació?

—S'ha assajat tot: la mà tova en l'època de Betancur i de Pastrana, la dura en altres governs. És un problema arrelat, no se sap d'on ve aquesta violència. En la base de tot això, no ens hem d'enganyar, hi ha una injustícia social a Llatinoamèrica que va dur a una lluita de poder, una lluita de partits. Avui ha evolucionat a una mena de negoci, que admeten ambdues bandes, no solament la guerrilla sinó també els paramilitars, que viuen del narcotràfic. Ara, algunes concessions importants ja no serien suficients, perquè els grups armats volen dirigir el país. Tant de bo arribi algú amb una fórmula màgica, però això va per llarg, i així des de fa quaranta anys o més.

—La comunitat internacional pot ajudar?

—No crec que gaire. Aquí van venir els ambaixadors de França i Espanya i el president de la Borsa de Nova York

a parlar amb la guerrilla i el Govern, però no es va poder solucionar res. La situació és molt difícil.

—I el Govern escolta prou la intel·lectualitat?

—A Colòmbia s'ha assajat tot, de veritat, tot, de la mà dura a la tova, en tots els seus matisos. Ningú no ha aconseguit arreglar, ni tan sols en part, el problema.

—Vostè ha pogut aportar alguna cosa?

—Jo no estic a la política ni he fet art compromès ni coses d'aquestes. He fet quadres que reflecteixen la violència de Colòmbia. És l'únic que he fet, com a testimoni de tot aquest horror que vivim.

Però és que no conec ningú que tingui una idea. Jo crec que això es resoldrà per pur cansament de la gent de matar-se, potser hi haurà un cansament de tanta mort.

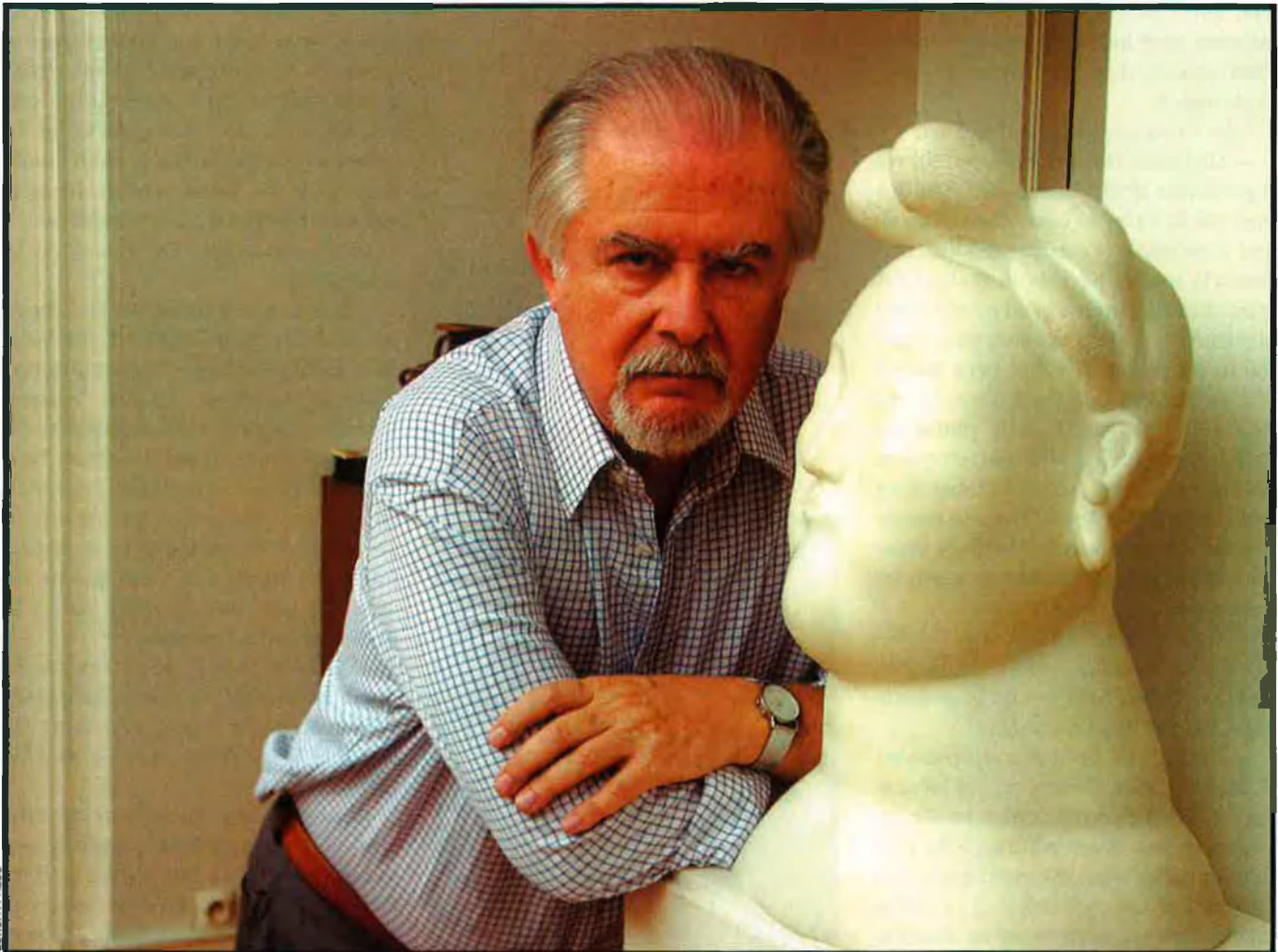
—Fa molts anys que és fora del seu país, però els seus quadres continuen sent escenes costumistes d'allà. No necessita viure-ho?

—La meua obra s'ha inspirat sempre en la realitat colombiana i llatinoamericana, i no cal viure-la per visualitzar-la.

—Després de tants anys a Europa, no l'han temptat altres temes?

—Sempre he sentit una afinitat molt gran per aquest passat meu. Em sento molt llatinoamericà, mai no m'he sentit res diferent. He viscut molts anys en molts llocs, però mai no m'he sentit italià ni francès ni espanyol ni nord-americà, sempre molt colombià.

—La violència que ha pintat ja forma part del costumisme.

"L'art és un balanç entre l'expressiu i el decoratiu. L'art ha de servir de refugi per a l'home, les seves preocupacions. Té el mateix paper que la religió. Es un alleujament. El gran anhel de l'home és crear una naturalesa perfecta, i això es pot aconseguir amb l'art."

—He pintat massacres, morts de les guerrilles i de l'exèrcit, que ni tan sols recullen els cadàvers, un cotxe bomba, un enterrament multitudinari... Tot això he fet i continuo fent. Però no crec, com l'artista compromès, que l'art pugui arreglar l'ordre social o polític. Hom fa una obra com a testimoni, i això té un pes en l'esperit de bones gents.

—Així que aquests quadres, més que una crítica, són una constatació.

—Una constatació de quelcom que ha passat. He guardat un retall del *Herald Tribune* sobre la matança de 117 persones el 2 de maig a Bellavista, amb una fotografia que m'ha impressionat tant que estic segur que en faré un quadre. La meua imaginació ja comença a reconstruir com va poder passar. Visualitzaré plàsticament aquella situació.

—La fotografia l'inspira?

—És el més efectiu. L'art deixa una empremta en la imaginació a la llarga. La fotografia deixa una empremta immediata. Aquella foto del diari és extraordinària, amb un gos enmig de l'església. Sembla un quadre de Bacon. Que hi ensuma, el gos, allà? O voldrà menjar? Com un quadre de Bacon. Però la pintura funciona a un altre nivell que la fotografia. Quan hom comença un quadre, sap el 20% del que en sortirà, i la resta l'inventa pintant.

—Els seus personatges tenen alguna implicació moral?

—Jo parteixo d'un motor pictòric. L'art és un balanç entre l'expressiu i el decoratiu. L'art ha de servir de refugi per a l'home, les seves preocupacions. Té el mateix paper que la religió. És un

alleujament. El gran anhel de l'home és crear una naturalesa perfecta, una realitat en equilibri, i això es pot aconseguir amb l'art.

—Això li va passar quan va pintar la mort del narcotraficant Pablo Escobar?

—Allò va ser diferent. Com tots els colombians, em vaig alegrar que el matessin perquè era un càncer que tenia el país, i part del problema es va arreglar. Almenys, aquella manera descarada amb què vivien els capos de la droga per tot arreu es va acabar. La droga continua, tothom ho sap, però ara ningú no sap qui trafica. Abans hi havia ostentació de poder, d'Escobar i de tots els altres. És millor la situació ara, perquè abans era un gangsterisme obert per apoderar-se de ciutats. Escobar era més fort que el cap de la poli-

eia, que l'alcalde i que tothom. Avui, aquesta gent ha de mantenir un perfil baix perquè, si no, els fiquen a la presó o els maten.

—Es va criticar que pintés Escobar.

—Als Estats Units hi ha hagut llibres i pel·lícules d'Al Capone. No significa que qui faci alguna cosa sobre ell en sigui admirador, crec que explica una història que és part de la realitat del país. Jo vaig pintar aquell quadre com a part de la realitat del meu país. També havia pintat Tirofijo, però no vol dir en absolut que sigui simpatitzant seu, ni d'Escobar. Jo vaig pintar un quadre, que ja és a Medellín, en què es veu que desapareixen contra Escobar, com vaig llegir a la crònica. Tot això són coses que formen part del folklore negre de Colòmbia i que també necessiten ser registrades.

—Vostè ha donat aquesta obra i moltes d'altres a Medellín, a més de Bogotà, amb la intenció de regenerar la seva ciutat. Creu que ho ha aconseguit?

—Medellín ha canviat completament. L'alcalde Juan Gómez va col·laborar en tot, i el més espectacular va ser enderrocar una illa d'edificis. Fins i tot n'hi havia un sense estrenar, que el van acabar i el van enderrocar, i va costar molts diners. I es va haver de desallotjar la gent. A més, hi havia un edifici d'advocats i els en van fer fora tots —això va ser el més heroic...—. Era l'illa més central de tot Medellín, que té dos milions d'habitants, tot per fer-hi una plaça, que jo vaig suggerir per posar-hi les 25 escultures que vaig donar. Al principi van fer explotar una bomba en una d'elles, però les que hi vaig enviar després estan ben col·locades i s'han respectat. Aquesta plaça va transformar la ciutat i l'edifici que hi ha destinat a museu és una bellíssima construcció dels anys vint que va ser l'ajuntament i que ha passat a ser un edifici modern. Al Museu d'Antioquia, hom se sent com al lloc més modern de Nova York, com si fos a qualsevol museu nord-americà de superavantguarda. I això no és corrent a Llatinoamèrica. El museu de Medellín, i el de Bogotà, són a l'alçada de qualsevol altre. I estic molt satisfet amb el funcionament i l'allau de públic.

“A Colòmbia s'ha assajat tot, de la mà dura a la tova, en tots els seus matisos. Ningú no ho ha aconseguit arreglar, ni tan sols en part”

“A Colòmbia hi ha molta activitat, moltes galeries, molts artistes joves.”

—Hi ha més donacions en projecte?

—No. La veritat és que no vull monopolitzar el Museu d'Antioquia. Hi ha 14.000 m². Entre la col·lecció que hi havia i la que vaig donar s'ha omplert la meitat de l'espai. Ja he fet una donació molt gran i no vull apoderar-me del museu. Amb el temps hi haurà adquisicions d'altres artistes. A Bogotà, vaig donar impressionistes, picassos... i de moment, tampoc no tinc previst fer-hi més donacions. El museu de Bogotà és ple, no hi ha lloc per a un sol dibuix.

—Com veu l'art actual del seu país?

—Hi ha un gran entusiasme per l'art. Jo no el segueixo de molt a prop, per-

què visc fora del país, i quan hi vaig entro i surto molt ràpidament, però sé que hi ha una gran activitat, moltes galeries, molts artistes joves. Quan vaig començar, no hi havia galeries ni artistes; avui hi ha molta vocació i molts dels creadors viuen confortablement del seu treball, i això està molt bé.

—Colòmbia ha estat una terra de poetes i escriptors.

—Jo crec que sí, però ara comença a ser també un país de pintors. Tot i així, ja hi ha hagut artistes importants, com Joaquín Gutiérrez, Ignacio Vázquez Ceballos, Andrés de Santamaría, Pedro Nel Gómez, Ignacio Gómez Jaramillo, Alejandro Obregón. La veritat és que l'únic pintor que ha tingut marxants en tot el món, que ha exposat a tot arreu, he estat jo. Com que he viscut tants anys fora, la meua obra s'ha propagat cap a l'exterior.

—Manté la intenció de no tornar a Espanya per exigir visat als colombians, com va denunciar fa un any en carta oberta a José María Aznar, amb sis intel·lectuals més?

—Crec que hi va haver una injustícia amb Colòmbia, sobretot amb la gent humil, perquè als qui porten corbata els donaran visat. Però el somni de molta gent humil de Colòmbia és anar a Espanya. Durant la Guerra Civil es van obrir les portes a tot espanyol que hi anava, i en van ser moltíssims, i en un moment de crisi de Colòmbia, no s'obren les d'Espanya. Al meu país hi ha hagut una veneració per tot allò que és espanyol. Per solidaritat amb la gent humil jo vaig firmar aquella carta. Haig de dir que va ser un gran sacrifici en tots els sentits. La meua filla, que s'ha casat amb un espanyol, va celebrar el seu matrimoni a Venècia quan ho podia haver fet a Sevilla, com estava previst. A més, adoro Espanya, la gent, el menjar, els toros, el Museo del Prado, el paisatge... tot. Però em va semblar tan injust amb el meu país que hi vaig signar.

—Hi ha hagut alguna resposta de l'administració espanyola?

—Que jo sàpiga, no.

Joan Corbera
Jordi Fernández